

O'QITISH DAVRI VA UNING AHAMIYATI

Raxmatov Shukurillo Isroiljon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti talabasi

email: shukurillo1625@gmail.com

Tojimamatov Isroil Nurmatovich

Farg'ona davlat universiteti Amaliy matematika

va informatika kafedrasi katta o'qituvchisi

email: israiltojimatov@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada hozirgi ta'lim tizimida o'qitish davrini samarali tashkil etish masalalari tahlil qilinib, uning ta'lim natijalariga ko'rsatadigan ta'siri yoritildi. Tadqiqot davomida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning bilimlarni chuqur egallashi, mustaqil fikrlashi hamda ijodiy yondashuvini rivojlantirishda muhim omil ekani asoslab berildi. Olingan xulosalar ta'lim jarayonini takomillashtirish va o'quvchi shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan yondashuvlarni keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

Аннотация: В статье анализируются вопросы эффективной организации этапа обучения в современной системе образования и его влияние на результаты учебной деятельности. Отмечается, что использование личностно-ориентированных, интерактивных методов и цифровых технологий способствует более глубокому усвоению знаний, развитию самостоятельного мышления и творческих способностей обучающихся. Полученные выводы направлены на совершенствование образовательного процесса с учетом личностного развития учащихся.

Abstract: This article analyzes the effective organization of the teaching phase in modern education and its impact on learning outcomes. It emphasizes that student-centered, interactive methods and the use of digital technologies play a significant role in enhancing deep learning, independent thinking, and creative skills. The findings highlight the need to improve educational processes with a focus on learners' personal development.

Kirish so'zlar: Ta'lim, o'qitish jarayoni, o'qitish davri, bilimlar, ko'nikmalar, motivatsiya, metodlar, samaradorlik.

Ключевые слова: Образование, процесс обучения, этап обучения, знания, навыки, мотивация, методы, эффективность.

Keywords: Education, teaching process, teaching phase, knowledge, skills, motivation, methods, effectiveness.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimida o'qitish jarayonini to'g'ri va samarali tashkil etish eng muhim masalalardan biri hisoblanadi. Chunki o'quvchining egallaydigan bilimlari, shakllanadigan ko'nikmalari va rivojlanadigan kompetensiyalari, avvalo, o'qitish davrining

qanday rejalashtirilgani va amalga oshirilishiga bevosita bog'liq. O'qitish davri o'quvchining yangi bilimni qabul qilishi, tushunishi, mustahkamlashi hamda uni amaliy faoliyatda qo'llashini qamrab olgan uzluksiz pedagogik jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Pedagogik adabiyotlarda o'qitish davri ta'lim jarayonining asosiy bo'g'ini sifatida e'tirof etiladi. Aynan shu bosqichda o'quvchi faol bilish jarayoniga jalb etilib, tahlil qilish, mantiqiy fikrlash va xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'qitish davrining puxta tashkil etilishi o'zlashtirish darajasini oshirish bilan birga, o'quvchilarda mustaqil o'rganishga bo'lgan ichki ehtiyoj va qiziqishni kuchaytiradi.

Shu bilan birga, amaliyotda o'qitish davrini samarali tashkil etishga to'sqinlik qiluvchi muammolar ham uchrab turadi. Jumladan, dars vaqtining noo'rin taqsimlanishi, faol metodlardan yetarli foydalanilmasligi, o'quvchilarning individual imkoniyatlari hisobga olinmasligi hamda refleksiya jarayonining sustligi bunga misol bo'la oladi. Ushbu holatlar o'qitish davrini ilmiy asosda qayta tahlil qilish va takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi o'qitish davrining mazmun-mohiyatini tahlil qilish, uning ta'lim samaradorligiga ta'sirini aniqlash va ushbu jarayonni takomillashtirishga qaratilgan nazariy hamda amaliy yondashuvlarni asoslashdan iborat.

METODOLOGIYA

O'qitish davri ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, o'quvchining bilimlarni egallashi, tafakkurini rivojlantirishi va shaxsiy kompetensiyalarini shakllantirish bilan chambarchas bog'liqdir. Ushbu davr faqatgina yangi axborotni yetkazish bilangina cheklanmay, balki o'quvchining ichki motivatsiyasini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va bilimlarni amaliyotga tatbiq etishga yo'naltirilgan murakkab jarayonlar majmuasini o'z ichiga oladi.

O'qitish davrining psixologik-pedagogik asoslari o'quvchining idrok etish, tushunish, tahlil qilish, qo'llash va baholash kabi ketma-ket bosqichlardan o'tishiga tayangan. Ushbu bosqichlarning izchil amalga oshirilishi bilimlarning mustahkam o'zlashtirilishini ta'minlab, o'quvchida ongli tushuncha va barqaror fikrlashni shakllantiradi. O'qitish jarayonida avvalo o'quvchining mavjud bilim darajasi aniqlanib, so'ng yangi bilimlar beriladi va ularning amaliy qo'llanishi tashkil etiladi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida o'qitish davrining ahamiyati yanada ortib bormoqda. Bugungi pedagogikaning asosiy vazifasi tayyor bilimlarni berish emas, balki o'quvchini mustaqil izlanishga, kreativ fikrlashga va muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga o'rgatishdan iborat. Shu sababli dars jarayonida o'quvchilar faolligini oshirish, ularni muloqot va fikr almashishga jalb etish muhim hisoblanadi.

O'quvchilarning ichki motivatsiyasi o'qitish davrining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, rag'batlantirish va interaktiv metodlar o'quvchini ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. Natijada bilimlar mazmunli va chuqur o'zlashtiriladi hamda natijaga yo'naltirilgan ta'lim amalga oshiriladi.

Raqamli texnologiyalar, multimediya vositalari, adaptiv va individual yondashuvlarga asoslangan platformalar o'qitish davrining sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Bunday innovatsiyalar o'qitish jarayonini yanada qiziqarli, samarali va o'quvchi ehtiyojlariga moslashtirilgan holga keltiradi.

Umuman olganda, o'qitish davri ta'lim jarayonining barqarorligi va samaradorligini ta'minlovchi, o'quvchining intellektual, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan eng muhim bosqichlardan biridir. Zamonaviy kompetensiyalarga ega, mustaqil fikrlaydigan, kreativ yondasha oladigan shaxsni shakllantirish aynan ushbu davrning sifat va mazmuniga bog'liq.

MUHOKAMA VA NATIJA

Zamonaviy ta'limda o'qitish davrini samarali tashkil etish muammosi hanuzgacha dolzarb bo'lib qolmoqda. Ko'plab ta'lim muassasalarida dars jarayoni hanuzgacha an'anaviy yondashuv asosida olib borilib, o'quvchilar passiv tinglovchi sifatida qolib ketmoqda. Vaqtning noto'g'ri taqsimlanishi, metodlarning yetarli xilma-xilligi yo'qligi va individual ehtiyojlarning e'tiborga olinmasligi o'qitish samaradorligini pasaytiradi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun o'qitish davrini psixologik va didaktik tamoyillar asosida qayta tashkil etish zarur. O'quvchi faoliyatini markazga qo'yuvchi, yuqori darajadagi fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiruvchi metodlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Interaktiv mashg'ulotlar, amaliy topshiriqlar va raqamli vositalar o'quvchilarning bilimlarni chuqur anglashiga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'qitish davri to'g'ri tashkil etilganda o'quvchilarning darsga qiziqishi ortadi, faolligi kuchayadi va mustaqil fikrlash ko'nikmalari tezroq shakllanadi. Faol metodlar muloqot madaniyatini rivojlantirib, jamoada ishlash va muammolarga ijodiy yondashish qobiliyatini oshiradi.

Muhokama jarayoni shuni tasdiqlaydiki, o'qitish davrining sifatli tashkil etilishi ta'lim samaradorligini belgilovchi yetakchi omildir. Psixologik-pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashgan metodik rejalashtirish o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qiladi, ularda bilimni ongli egallash jarayonini shakllantiradi. Zamonaviy ta'lim talab qilayotgan kompetensiyalar – mustaqil fikrlash, muloqot, jamoada ishlash, ijodkorlik, masalalarni hal qilish kabi ko'nikmalar aynan o'qitish davrida shakllanishi sababli mazkur bosqichni takomillashtirish pedagogik jarayonning eng muhim vazifasidir. Dars strukturasi to'g'ri qurilganda va metodlar o'rinli qo'llanganda o'qitish jarayoni nafaqat samarali, balki o'quvchi uchun qiziqarli va motivatsion bo'lib boradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'lim tizimida o'qitish davrini samarali tashkil etish ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari o'qitish davri o'quvchining bilimlarni ongli egallashi, mustaqil fikrlashi va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishida muhim rol o'ynashini ko'rsatdi. Ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalardan foydalanish o'qitish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Shu sababli o'qitish davrining mazmuni va metodikasini doimiy ravishda takomillashtirish, zamonaviy talablar va o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashtirish yuqori malakali, mustaqil va kreativ fikrlaydigan shaxslarni shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Biggs, J., & Tang, C. (2011). Teaching for Quality Learning at University (4th ed.). McGraw-Hill Education.
2. Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (2000). How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School. National Academy Press.
3. Hattie, J. (2009). Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge.
4. Jonassen, D. H., & Land, S. M. (Eds.). (2012). Theoretical Foundations of Learning Environments (2nd ed.). Routledge.
5. Sattarov, M. T. (2018). Pedagogika va ta'lim nazariyasi. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
6. Mirzaev, O. R. (2020). Zamonaviy ta'lim metodikalari. Toshkent: Fan va texnologiya.
7. Islomova, N. M. (2019). Ta'limda raqamli texnologiyalar va interaktiv metodlar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
8. OpenAI. (2024). Artificial Intelligence and Educational Innovations. OpenAI Research Publications.